

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/98/55-59>

Sevinc Nəşibova
Azərbaycan Texnologiya Universiteti
magistrant
nsbv.sevinc99@gmail.com

LİZİNQ ƏMƏLİYYATLARININ UÇOTU

Xülasə

Biznes sahəsi sayılan lizinq vacib əhəmiyyəti olan iqtisadi hadisədir. Məhz buna görə dünya kommersiya praktikasında “lizinq” terminindən geniş şəkildə istifadə edilir. Lizinqin əhəmiyyəti bununla müəyyən edilir ki, o təkcə investisiya rolunu oynamır, eyni zamanda kredit kimi əhəmiyyətə malikdir. Lizinq qeyri-pul formasında yəni, maşın, avadanlıq və digər istehsal vasitələrinin satın alınması üçün verilən kredit deməkdir.

XX əsrin əvvəllərində iqtisadi münasibətlərin inkişafı kreditləşmənin yeni növünün yaranmasına gətirib çıxardı ki, bununla da lizinq maliyyələşdirmə praktikasının başlanğıcı qoyuldu. Lizinq istehsalın texniki cəhətdən təzələnməsində və onun yeni təchizat vasitələri ilə təmin olunmasında güclü impuls rolunu oynayır. Lizinq sayəsində bazarı yüksək keyfiyyətli Lizinq sayəsində bazarı yüksək keyfiyyətli mallarla təmin etmək mümkün olur ki, bunun nəticəsində lizinq müasir dövrdə bazar infrastrukturunun vacib elementinə çevrilmişdir. Məqalədə lizinq əməliyyatlarının mahiyyəti və lizinq əməliyyatları uçotunun müasir vəziyyəti araşdırılmışdır.

Açar sözlər: *lizinq anlayışı, lizinqin növləri, lizinq prosesi, lizinq müqaviləsi, beynəlxalq lizinq, lizinq üstünlükləri, lizinq çatışmazlıqları*

Sevinj Nasibova
University of Technology of Azerbaijan
master student
nsbv.sevinc99@gmail.com

Accounting of leasing transactions

Abstract

Leasing, which is considered a business area, is an important economic event. That is why the term “leasing” is widely used in world commercial practice. The importance of leasing is determined by the fact that it not only plays the role of investment, but also has the importance of a loan. Leasing means a loan in non-monetary form, that is, for the purchase of machinery, equipment and other means of production.

At the beginning of the 20th century, the development of economic relations led to the emergence of a new type of lending, which led to the beginning of the practice of leasing financing. Leasing plays the role of a strong impulse in the technical renewal of production and providing it with new means of supply. High-quality market thanks to leasing. Thanks to leasing, it is possible to supply the market with high-quality goods, as a result of which leasing has become an important element of market infrastructure in modern times. The essence of leasing operations and the modern state of accounting of leasing operations are examined in the article.

Keywords: *concept of leasing, types of leasing, leasing process, leasing agreement, international leasing, leasing benefits, leasing deficiencies*

Giriş

Lizinq iqtisadi leksikona ingiliscədən “lease” – icarəyə vermək sözü kimi daxil olmuşdur. Burada lizinq münasibəti hər hansı əmlakı icarə əsasında əldə edərək istifadə etməkdir. Lizinq - lizinqalanın, yəni icarəyə götürənin, icarəyə verənə, yəni əmlakın sahibinə əmlakdan istifadəyə görə ödəmə etdiyi bir

razılaşmadır. Lizinq nədir soruşanlar əksər hallarda lizinqi pul krediti ilə səhv salırlar – bu pul krediti deyil, nəqliyyat vasitəsi, avadanlıq və digər əsas vəsaitlərin əldə edilməsi və lizinqalanın istifadəsinə verilməsi üçün lizinqverən tərəfindən həyata keçirilən bir maliyyələşmə mexanizmidir. Burdan aydın olur ki, lizinqin 3 əsas iştirakçısı var-lizinqalan, lizinq verən və satıcı (1).

Lizinqverən – lizinq müqaviləsinə əsasən əldə etdiyi və mülkiyyətində olan əmlakı lizinq obyektini kimi lizinqalana müəyyən şərtlərlə müvəqqəti sahibliyə və istifadəyə verən hüquqi və ya fiziki şəxsdir.

Lizinqalan – lizinq obyektini lizinq müqaviləsi əsasında müəyyən şərtlərlə müvəqqəti sahibliyə və istifadəyə götürən hüquqi və ya fiziki şəxsdir.

Satıcı – alqı-satqı müqaviləsinə əsasən lizinq obyektini lizinqverənə satan hüquqi və ya fiziki şəxsdir.

Kirayə müqaviləsinin qaydalarına uyğun olaraq lizinq verən əmlakı göndərməyi gecikdirməyə və ya göndərməməyə, habelə qüsurlu əmlak göndərməyə görə lizinq alan qarşısında məsuliyyət daşıyır. Tərəflər razılığa gələ bilsələr ki, lizinq alan lizinq verənə qarşı pretenziyalar irəli sürməzdən əvvəl tələbin əmlakı göndərən tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb etməlidir (İvut, 2021: 54).

Lizinq alanın təqsiri üzündən müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verildikdə lizinq verən icra ilə bağlı öz mənafeələrinə aid olmayan tələbləri irəli sürə bilməz. Tələblər müəyyənləşdirilərkən lizinq əmlakının qalıq dəyəri, lizinq muzdu üzrə faizlərin qalığı və qənaət edilmiş digər xərclər nəzərə alınır.

Lizinq xidmətindən ilk dəfə 1952-ci illərdən ABŞ-da istifadə edilməyə başladı və bu yeni növ maliyyə xidməti öz üstünlükləri baxımından sürətlə inkişaf etməyə başladı.

Qərbi Avropada ilk maliyyə lizinqi xidmətini verən şirkətlər 50-ci illərin sonu, 60-cı illərin əvvəllərində yaranıb. Lakin lizinq əməliyyatlarının statusunun vergi və vətəndaş qanunvericiliyində qeyri-müəyyən olması inkişafın qarşısını alırdı. Yalnız vergi qanunvericiliyində lizinq müqavilələri öz əksini tapdıqdan sonra lizinq əməliyyatlarının inkişaf tempi artdı və 80-ci illərdə onların sayı 40-a yaxın idi (Zeynalov, 2013: 65).

Asiya qitəsində lizinq əməliyyatları artıq 60-cı illərdən etibarən inkişaf etməyə başladı. Hazırda lizinq xidməti üzrə dünya bazarının əsas hissəsi “ABŞ – Qərbi Avropa – Yaponiya” üçbucağında cəmlənib. Qərbi Avropada lizinqverən rolunda bank və onun törəmə şirkətləri tərəfindən idarə olunan ixtisaslaşmış lizinq şirkətləri çıxış edirlər. Azərbaycanda da lizinq xidmətləri bazarı getdikcə inkişaf edir. Hazırda Azərbaycan lizinq xidmətləri bazarında Qafqaz lizinq, AG lizinq, Vestmark Financial Leasing Investment Company, Azərlizinq, Azərlizinq İLŞ, Günay-Lizinq, Unilizinq, Atalizinq, Muğanlizinq, MCB Lizinq kimi şirkətlər fəaliyyət göstərir.

Lizinq və icarə anlayışları arasında oxşar cəhətlər çoxdur. Lakin onlar eyni anlayışlar sayıla bilməzlər. Belə ki, icarə əmlakın başqa şəxsin müvəqqəti sahibliyinə və istifadəsinə verilməsidir. İcarə zamanı icarəçi əmlakdan istifadə etməklə yanaşı ondan bəhrə götürmək hüququna malikdir. İcarə münasibətləri ikitərəfli xarakter daşıyır. Lizinq – əmlakın başqa şəxsin müvəqqəti sahibliyinə və istifadəsinə verilməsidir. Lizinq üçtərəfli münasibətdir. Lizinqin əsas xüsusiyyətlərindən biri ondan ibarətdir ki, lizinq verən əmlakı lizinqə vermək üçün onu mülkiyyət hüququ əsasında əldə etməli və ya hazırlamalıdır. Əgər lizinqə verilən əmlak artıq lizinq verənin mülkiyyətindədirsə, əmələ gələn hüquq münasibəti icarə kimi qiymətləndiriləcəkdir.

Lizinqi kreditdən fərqləndirən üstün cəhətlərdən biri də bir çox sənədlərin və girovun tələb olunmamasıdır. Lizinq vasitəsilə hər hansı bir avadanlıq aldığınız zaman sizdən bankla müqayisədə bir çox sənədlər tələb olunmayacaqdır. Siz isə həmin avadanlığı əldə edəcəksiniz və hər ay onun haqqını ödəməli olacaqsınız. Sizdən sənədlərin tələb olunmamasının səbəbi isə aldığınız əşyanın sənədləri şirkətin adına qalacağı ilə bağlıdır. Daha sonra siz borcunuzu ödədiyiniz zaman həmin avadanlıq sizin şəxsi mülkiyyətiniz hesab olunacaqdır. Lizinq sazişləri əsasən uzunmüddətli olaraq bağlanılır. Bu müqaviləyə görə lizinq alana lazım olan əmlakı lizinq verən şirkətlər satıcıdan mülkiyyət hüququ ilə alaraq lizinq alan şəxsə təqdim edir. Hazırda lizinq ixtiyari istehsalın inkişafı üçün kapital qoyuluşlarının edilməsində əsas maliyyə mənbəyidir.

Kirayə müqaviləsinin qaydalarına uyğun olaraq lizinq verən əmlakı göndərməyi gecikdirməyə və ya göndərməməyə, habelə qüsurlu əmlak göndərməyə görə lizinq alan qarşısında məsuliyyət

daşıyır. Tərəflər razılığa gələ bilərlər ki, lizinq alan lizinq verənə qarşı pretenziyalar irəli sürməzdən əvvəl tələbin əmlakı göndərən tərəfindən yerinə yetirilməsini tələb etməlidir. Lizinq alanın təqsiri üzündən müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verildikdə lizinq verən icra ilə bağlı öz mənafeələrinə aid olmayan tələbləri irəli sürə bilməz. Tələblər müəyyənləşdirilərkən lizinq əmlakının qalıq dəyəri, lizinq muzdu üzrə faizlərin qalığı və qənaət edilmiş digər xərclər nəzərə alınır.

Müasir lizinq xidmətləri çoxsaylı növləri ilə xarakterizə edilir. Lizinq ayrı-ayrı meyarlara görə təsnif edilir. Lizinqin müddətindən və lizinq subyektlərinin sayından asılı olaraq, onun iki növü vardır:

- Maliyyə lizinqi
- Operativ lizinq
- Leaseback

Maliyyə lizinqi. Maliyyə lizinqi lizinqin ən geniş yayılan formasıdır. Maliyyə lizinqində avadanlığın uzun müddətli icarəyə verilməsi və müqavilə müddəti sonunda bu avadanlığın müqavilədə əvvəlcədən nəzərdə tutulmuş simvolik bir dəyərlə lizinqalana satılması nəzərdə tutulur. Bu lizinq növündə lizinq müqavilələrinin müddəti adətən avadanlıqların amortizasiya müddətləri ilə eyni olur. Maliyyə lizinqində avadanlıqları adətən lizinqalan seçir və lizinq şirkətinə bu avadanlığın alınması üçün sifariş verir. Maliyyə lizinqində avadanlığın cari və əsaslı təmiri lizinqalan tərəfindən öz vəsaiti hesabına həyata keçirilir. Maliyyə lizinqi daha çox bir maliyyələşdirmə növüdür və müştəri tərəfindən seçilən avadanlığın lizinq şirkəti tərəfindən yalnız satın alınmasından ibarətdir. Lizinq şirkəti alınacaq avadanlıq haqqında heç bir məlumata sahib deyil və hətta çox vaxt alınan avadanlıq satıcı tərəfindən birbaşa lizinqalana təqdim edildiyi üçün lizinq şirkəti avadanlığı görmür (4).

Operativ lizinq. Lizinqin bu növündə, maliyyə lizinqi ilə müqayisədə müqavilə müddəti daha qısa müddətli, lizinq ödənişləri isə daha yüksək olur. Bu lizinq növündə lizinq şirkəti avadanlığın bütün cari və əsaslı təmir xərclərini özü çəkir və bu xərclər lizinq ödənişlərinə əlavə edilir. Operativ lizinqdə müqavilə sonunda avadanlığın mülkiyyəti lizinq şirkətində qalır. Buna görə də, operativ lizinqdə müqavilə müddəti adətən çox qısa olur və lizinqalan tərəfindən ödənilən lizinq ödənişləri avadanlığın dəyərini tam əhatə etmir. Lizinq şirkətləri operativ lizinqə verdikləri avadanlıqları ya ikinci dəfə lizinqə verməklə və ya satmaqla avadanlığın tam qiymətini əldə edirlər. Müəssisələr tərəfindən operativ lizinq əsasən çox sürətlə inkişaf edən texnika vasitələrinin əldə edilməsində istifadə olunur. Belə ki, bəzi avadanlıqların texniki cəhətdən saz vəziyyətdə olmasına baxmayaraq, bazara yeni modellərin təqdim edilməsi ilə bu avadanlıqların mənavi köhnəlməsi hadisəsi baş verir və nəticədə bir müəssisə üçün istehsal avadanlıqlarının hamısının yenilənməsi böyük ölçüdə maliyyə vəsaitləri tələb edir. Operativ lizinqdə isə bu avadanlıqlar icarəyə götürülərək rahatlıqla belə vəziyyətlərdən çıxış yolu əldə edilir. Operativ lizinqdə avadanlıq lizinq şirkəti tərəfindən müştərinin lizinqalanın əvvəlcədən razılığı olmadan alınır və bununla bağlı bütün riskləri lizinq şirkəti öz üzərinə götürür (5).

Leaseback – satış və geriye lizinq. Lizinqalanın maliyyə ehtiyacını qarşılayan ən sərfəli maliyyə xidmətlərindəndir. Belə ki, lizinqalan mülkiyyətində və istifadəsində olan əmlakı lizinq şirkətinə sata və eyni zamanda geriye lizinqə götürə bilər. Bu zaman lizinqalan həm əmlakı özündə saxlayır, istifadə edir və eyni zamanda digər ehtiyaclarını ödəmək üçün pul vəsaiti əldə edir.

Lizinq istehsalatın müasirləşdirilməsi və kiçik sahibkarlığın inkişafı yolunu təklif edir. Kiçik və orta müəssisələrin kredit qabiliyyəti aşağı olduğuna, onlar likvid girovun təklif edilməsi imkanına malik olmadıqlarına görə həmin müəssisələrin maliyyələşdirilməsində lizinq şirkətləri mühüm rol oynayırlar.

Lizinq maliyyə bazarında rəqabətin artmasına xidmət edir. Dövriyyə vəsaitlərinin maliyyələşdirilməsindən aşağı riskli olan lizinq bank kreditindən daha ucuz maliyyələşdirmə üsuludur və onunla birbaşa rəqabət təşkil edir. İnkişaf edən ölkələrdə lizinq bank kreditləşməsinin alternativini olaraq müəssisələrə həm lizinqdən, həm də bank kreditindən istifadə edilməsinə və təmin edilmiş borcun məbləğinin aşmamasına imkan yaradır (Ataşova, 2016:391).

Lizinq ümumiyyətlə iqtisadiyyata kapital qoyuluşlarının həcmi artırır. Bank maliyyələşdirməsinə alternativ kimi çıxış edən lizinq digər maliyyələşdirmə formalarından istifadə edilməsinə imkan yaradır.

Lizinq avadanlığın satış həcmlərinin artmasına xidmət edir. Lizinq yerli və xarici mal verənlərə kredit almayan müəssisələr sırasından yeni alıcı sayının artması mexanizmini təklif edir (Fletcher, 2005: 35).

Lizinq prosesi bir neçə mərhələdən keçir:

- Lizinqalan əldə etmək istədiyi əmlak barədə məlumat verməklə lizinqverənə müraciət edir;
- Lizinqverən daxil olmuş müraciət üzrə lizinq obyektinin funksionallığı, keyfiyyəti, real bazar dəyəri və lizinqalanın maliyyə vəziyyətini təhlil edərək qərar verir;
- Lizinq, alqı-satqı müqavilələri bağlanır və lizinqverən əmlakın əldə edilməsini təmin edir;
- Lizinq obyektini tam işlək və saz vəziyyətdə lizinqalana təhvil verilir;
- Mümkün riskləri qarşılamaq məqsədilə lizinq obyektini lizinqverən tərəfindən sığortalanır;
- Qarşılıqlı razılaşma əsasında lizinq ödənişləri qrafiki tərtib olunur və lizinq ödənişləri lizinqalan tərəfindən lizinqverənə ödənilir;
- Lizinq dövründə lizinq obyektini ilə bağlı yaranan hər hansı problemlə bağlı lizinqverən lizinqalana dəstək və məsləhət verir;
- Lizinq münasibəti başa çatdıqdan sonra əmlak lizinqalanın mülkiyyətinə keçir.

Lizinq əməliyyatlarının dəqiq müəyyənləşdirilməsinin böyük praktiki əhəmiyyəti var, belə ki, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş sənədləşdirmə qaydalarına riayət olunmazsa, müqvilənin hər iki iştirakçısı maliyyə itkilərinə məruz qalarlar.

Lizinq müqaviləsinin əsasını aşağıdakılar təşkil edirlər:

- Müqvilənin obyektini;
- Müqvilənin subyektləri;
- Lizinq müqviləsinin müddəti;
- Lizinq ödənişləri;
- Lizinq üzrə təklif olunan xidmətlər.

Lizinq müqaviləsinin obyektini rolunda istehsal zamanı məhv olmayan istənilən növ maddi sərvətlər çıxış edə bilər. İcarəyə götürülmüş obyektin təbiətinə görə daşınmaz və daşınan obyektin lizinqi fərqləndirilir (Niftullayev, 2002: 615).

Lizinq müqaviləsinin subyektləri rolunda lizinq müqviləsinin obyektinə bilavasitə aidiyyəti olan tərəflər çıxış edirlər. Bununla belə onları birbaşa və dolaylı iştirakçılara bölmək olar. Lizinq müqaviləsinin birbaşa iştirakçılara aiddir:

- Lizinq firmaları və ya şirkətləri;
- İstehsal, ticarət və nəqliyyat müəssisə və işçiləri ;
- Müqvilə obyektinin tədarükçüsü – istehsal və ticarət şirkətləri.

Lizinq sövdələşmələrinin dolaylı iştirakçıları aşağıdakılar sayılırlar:

- Lizinqverəni kreditləşdirən və müqvilənin zəmin rolunda çıxış edən kommersiya və investisiya bankları;
- Sığorta şirkətləri;
- Broker və digər vasitəçi şirkətlər (Qolubitskaya, 2020: 32).

Lizinqin bir investisiya mexanizmi kimi inkişafı nəticəsində banklar və sığorta şirkətləri də lizinq münasibətlərinə qatılırlar.

Müasir ekspert ticarətində istifadə olunan maliyyələşdirmə formalarından biri lizinq hesab edilir. Onun köməyi ilə banklar və maliyyə korporasiyaları dəniz gəmilərinin və təyyarələrinin, neft hasilatı və faydalı qazıntılar çıxarılması lazım olan iri avadanlıqların, habelə digər istehsal vasitələrinin beynəlxalq lizinqini maliyyələşdirir (Həsənov, 2013: 276).

Əgər lizinqin iştirakçıları müəyyən bir dövlətin subyektləri olarsa belə lizinqə daxili lizinq deyilir. Əgər lizinq əməliyyatın həyata keçirən lizinq verən və lizinq alan müxtəlif dövlətlərin subyektləri olarsa, bu cür əməliyyata beynəlxalq lizinq deyilir. Göründüyü kimi, beynəlxalq lizinqin subyektləri ayrı-ayrı ölkələrdə yerləşir. Beynəlxalq lizinqin eksport və imort lizinq olmaqla iki növü var, eksport lizinqin mahiyyətini lizinqə verilmək üçün əmlakın xaricə aparılması təşkil edir. Belə ki, import lizinqə görə lizinqə verilmək üçün əmlak xaricdən müəyyən bir ölkəyə gətirilir (Abbasov, 2005: 537).

Lizinqin həm istifadəçi, həm də lizinq verən üçün bir sıra üstünlükləri və çatışmazlıqları mövcuddur. Belə ki, lizinq alan üçün üstünlük hesab olunur, lizinq verən üçün çatışmazlıq ola bilər. Bu üstünlükləri və çatışmazlıqları aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq mümkündür:

Lizinqin üstünlükləri:

- Əməliyyatın əsnədləşdirilməsinin nisbətən daha asan olması;
- Lizinq alanın biznesinin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, lizinq ödənişləri tərəflərin razılığı ilə müxtəlif qrafiklərlə ödənilməsi;

- Əmlakı lizinq yolu ilə əldə etməklə sahibkar özünün vergi ödənişlərini optimallaşdırmağa bilər;

- Lizinq müqaviləsinin xitam verilməsi daha asandır;

- Lizinq predmetinin dəyişdirilməsi daha asan həyata keçirilir.

Lizinqin çatışmazlıqları:

- İlk növbədə qeyd etmək lazımdır ki, lizinq faizləri adətən kredit faizlərindən daha yüksək olur.

- Lizinqin digər çatışmayan cəhəti, əmlaka mülkiyyət hüququnun olmamasıdır.

- İlk ödənişin tələb edilməsi, lizinqin çatışmazlıqlarından hesab edilir

- Lizinq zamanı əmlakın iki dəfə sənədləşdirilməsindən ibarətdir. Adətən lizinqin predmeti olan əmlak ilk dəfə Lizinq verənin adına qeydiyyat olunur, lizinq müqaviləsinin sonunda isə əmlak lizinqə götürənin adına keçir (Qarayev, 2017:16).

Nəticə

“Lizinq əməliyyatlarının uçotu “ mövzusunda yerinə yetirilmiş məqalədə aşağıda verilən nəticə xarakterli müddəalar alınmışdır. İqtisadi subyektlərin məşin, avadanlıq, cins heyvanlar və digər bu kimi uzunmüddətli aktivlərlə təmin edilməsində lizinq böyük rol oynayır. Lizinq müəssisə, təşkilatların istehsal vasitələri ilə, eləcə də ayrı-ayrı fiziki şəxslərin bir sıra şəxsi əmlak növləri ilə təmin edilməsi üçün əlverişli maliyyə mənbəyidir.

Lizinq əməliyyatları bir çox xüsusiyyətlərinə görə icarə əməliyyatlarına çox bənzəyir. Bununla yanaşı, lizinq əməliyyatları icarə əməliyyatlarından fərqlənir. Adi icarə zamanı icarə müddəti bitdikdə uzunmüddətli aktiv əmlakını icarəyə götürən tərəf həmin əmlakı icarəyə verən tərəfə qaytarmalıdır, lakin lizinq əməliyyatlarına münasibətdə bu hallar bir qədər fərqli şəkildə təzahür edir. Lizinq əməliyyatlarında uzunmüddətli aktiv əmlakına sahiblik hüququ icarəyə verəndə qalır, lizinq əldə edən isə həmin əmlaka müvəqqəti istifadə hüququna malik olur.

Müasir dövrdə lizinq əməliyyatlarının uçotunun təkmilləşdirilməsi məsələləri bir-birilə sıx bağlı olan iki istiqamətə malikdir ki, onlardan da biri lizinq əməliyyatlarının uçotunun beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, digəri isə onun kompüterləşdirilməsi və bununla da beynəlxalq standartlara uyğun olan uçot-analitik proseslərin müasir kompüter texnologiyası vasitəsilə işlənməsindən ibarətdir.

Ədəbiyyat

1. <https://banker.az/lizinq-n%C9%99dir/>
2. İvut, R.B. (2021). Lizinq. Minsk: BNTU, 139 s.
3. Zeynalov, Z. (2013). Lizinq. Digesta. Bakı, 156 s.
4. <https://mcb.az/xeberler/lizinq-nedir/>
5. <https://facemark.az/site/news/15283/lizinq-nedir-ve-hansı-novləri-var-15283.html>
6. Ataşova, B. (2016). Maliyyə bazarları. Kooperasiya: Bakı, 456 s.
7. Fletcher, M. (2005). Leasing in development. Finance Corporation: Washington, 78 p.
8. Niftullayev, V. (2002). Sahibkarlığın əsasları. Bakı: Zaman, 618 s.
9. Qolubitskaya, A. (2020). Osnovi lizingovoy deyatelnosti. Minsk, 103 s.
10. Həsənov, H. (2013). Beynəlxalq biznes. Bakı, 332 s.
11. Abbasov, A. (2005). Biznesin əsasları. Bakı: Nurlan, 656 s.
12. Qarayev, İ. (2017). Lizinq fəaliyyətində dövlət siyasəti. Bakı, 19 s.